

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoel; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herken, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Lijkensaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroom, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Drs M. B. v. 't Veer, Groningen; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr H. J. Westerink, Leiden; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.
Telefoon No. 2424 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: „Het koninkrijk Gods en de koninkrijken der aarde“, VII. — Uit de Schrift: „Kennis“ en de ernst der situatie, 1 Cor. 4:8b. — Kerkelijk leven: Indrukken van de Generale Synode, II. Luchtbescherming. Hulp opleiding predikant Argentinië. De kleine Catechismus van Zacharias Ursinus, XV. — Even parkeren: Voorheen en thans. — Geestelijke adviezen: Onze houding. — Uit het polit. en soc. leven: Christendom en economie, V. — Perschouw. — Kerknieuws: Verslag Generale Synode. — Correspondentie. — Bijlage: Heidelb. Catechismus, blz. 225—232.

HOOFDARTIKEL

„Het koninkrijk Gods en de koninkrijken der aarde.“
(Art. 36.)

VII.

„De Schrift in de brieven van Paulus.“

Het feit dat we in de oorspronkelijke redactie van art. 36 een afwijking van de Schrift ontdekten, en tot de conclusie kwamen, dat deze afwijking nog steeds niet geheel is opgeheven, noch ook het punt in kwestie tot een oplossing gebracht, is reden, om de Schrift, waarop immers de belijdenis teruggaat, over dit punt te raadplegen. Ik gaf in een vorig artikel reeds aan dat ik me daarbij zal beperken tot een deel van de Schrift. Ik neem daarvoor de brieven van Paulus. Wat zeggen de brieven van Paulus ons over de verhouding van het Koninkrijk Gods en de aardse koninkrijken?

Wanneer Christus in Kol. 2:10 heet het Hoofd van alle overheid en macht, teekent Van Leeuwen in zijn commentaar daarbij aan: „door pases (alle) wordt gezegd, dat er geen enkele arche of exousia hiervan is uitgezonderd. Hij, Christus, is haar Hoofd. M.a.w.: Alle gezagsdragers niet maar als schepsel, maar in hun functie als gezagsdragers zijn aan Christus onderworpen. In Ef. 1:21 lezen we ongeveer hetzelfde: Christus is ver boven alle macht en kracht en heerschappij en allen naam die genaamd wordt niet alleen in deze wereld, maar ook in de toekomst“. De gezagsdragers, waarover het hier gaat, zijn de Engelen (vandaar ook dat hier sprake is van Hoofd). Zij zijn als gezagsdragers aan Christus onderworpen. Maar zouden dan de gezagsdragers in de menschenwereld, ook juist in hun functie als gezagsdragers, niet aan Christus onderworpen zijn?

In Rom. 13 handelt Paulus rechtstreeks over de overheid. Die overheid is in Paulus' dagen heidensch. Nu lopen de christenen groot gevaar, die overheid te zien als vijand van het Rijk van Christus. Daarmee kon dan samengaan, dat zij zich ontslagen achtten van den plicht tot gehoorzaamheid aan dezen magistraat. Paulus wijst dat principieel af en beveelt onderwerping aan de, door God, gestelde macht. De feitelijke, aanwezige overheid is door God ingesteld. Ook al is die overheid heidensch, linksch gericht en anti-christelijk. Deze gehoorzaamheid en onderworpenheid moet er maar niet zijn om een eventuele straf te ontgaan, maar om des gewetens wil. De geloovigen, hier genoemd, de menschen die God dienen, en die de Heerschappij Gods erkennen, zijn er maar niet met een uiterlijk correcte houding, b.v. in het betalen van belasting enz. maar er moest bij hen zijn vrees en eerbied voor de (heidensche) overheid. Ze moeten zich in hun geweten gedrongen welen.

Nog verder komen we met 2 Thess. 2:1—12. Het gaat daar om de wederkomst van Christus. Vóór de wederkomst van Christus komt er een groote

afval. Dat is een afvallen van God en een niet meer rekenen met Zijn gebod. Daarachter werkt een macht, Satan, die naar den afval van en den opstand tegen God drijft. Deze werkende macht van Satan wordt ten slotte in den mensch der wetteloosheid openbaar. Wetteloosheid — deze mensch rekent dus niet meer met de goddelijke wet. Hij verzet zich tegen die wet. Dat is zijn aard. Zijn aard is te rebelleren tegen God. Nu is er echter een kracht, die hem tegenhoudt. In vs 6 spreekt Paulus daarvan in den onpersoonlijken vorm (neutrum), maar in vs 7 spreekt hij over diezelfde kracht in persoonlijken vorm. Blijkbaar kon Paulus over die kracht dus in persoonlijken, zoowel als onpersoonlijken vorm spreken. Dat weerhouden duurt voort tot den tijd, dien God voor de openbaring van den mensch der wetteloosheid vastgesteld heeft. — Wie is nu deze weerhoudende macht of persoon? 't Meest waarschijnlijk schijnt mij nog altijd, dat Paulus daarmee bedoelt de overheid van het Romeinsche Rijk en zijn keizer. Let men op de macht, die deze overheid heeft, dan kan men van iets onpersoonlijks spreken. Maar deze macht is als 't ware gesymboleerd in den keizer. En let men daarop, dan kan men van iets persoonlijks spreken. Juist in Paulus' dagen droeg die overheid in sterke mate een weerhoudend karakter. De strenge rechtsorde van het Romeinsche Rijk was een sterk weerhoudende factor tegen de wetteloosheid, ordeeloosheid en wanorde van den komenden Antichrist.

Dit handhaven van de orde is blijkens Rom. 13 het karakteristieke van alle overheid — en dus kunnen we de lijn van de Romeinsche overheid doortrekken tot alle overheden. Het bewaren van de orde, de taak der overheid is een weerhouden van den Anti-christ. Christus bedient zich in de onvolkomen bedeeft van Zijn Rijk (tot den jongsten dag) om de overheid van den Antichrist tegen te houden, om den Antichrist tegen te staan. D.w.z. om zijn Rijk (nog onvolkomen) op de aarde te doen komen. Zoo is de burgerlijke overheid een positieve factor in de komst van het Koninkrijk. De wereld is door de zonde, de ontkenning van de heerschappij Gods, aan den Satan en aan de wanorde vervallen. Maar God brengt door Christus Zijn goddelijke orde weer in den kosmos tot openbaring en Zijn heerschappij tot geldigheid. Dat herstellen van de orde Gods — en het tegenhouden van de wanorde van den Antichrist — geschiedt (ook) door de burgerlijke overheid. Eens houdt de overheid op en houdt niet meer tegen — dan komt de mensch der wetteloosheid en de volslagen wanorde. Maar daarna zal ook Christus, de Hersteller der orde Gods, over hem triumpfeeren.

Deze functie van de overheid wordt in 1 Kor. 3:11 uitgebreid tot den gezagskring van 't gezin, en in Kol. 3:18—4:1 worden alle gezagskringen zóó in dienst van het komende Koninkrijk gezien. De aardse gezagsdragers — en ook de aardse overheid in het Koninkrijk zijn dienende machten in 't Koninkrijk Gods. Het aardse koninkrijk is geen hindernis op den weg van 't Koninkrijk, maar een positieve, dienende factor in de komst van het Koninkrijk.

Dat is niet de eenige relatie tusschen het Koninkrijk Gods en de koninkrijken der aarde. Het Koninkrijk Gods heeft van zijn kant ook betekenissen voor de aardse koninkrijken. De christelijke broederband (dat dus beiden burgers zijn in het Koninkrijk Gods) ontbindt blijkens 1 Tim. 6:1—2 het gezag niet. Integendeel, daardoor wordt het gezag juist versterkt. Die versterking is er wederzijds — en bij de gezagsdragers en bij de ontzagbieders. Christelijke heeren zijn in hun gezag en in hun erkenning van de rechten der ontzagbieders versterkt en christelijke dienaren zijn in hun ontzag en hun rechten en plichten versterkt. En in Philemon:6 zegt Paulus, dat de heer, wat de

vrijheid van den slaaf betreft, daardoor gebonden is, dat de slaaf een broeder is.

Deze beschouwing van de overheid beteekent weer niet, dat de overheid vergoddelijkt wordt, gelijk in de heidensche wereld veel voorkwam. Blijkens 1 Tim. 2:1—4, behoeft de overheid de voorbode van de kerk — en komt haar dus niet de aanbidding toe. Wel is er plaats voor dankzegging voor de gegeven overheid — maar van vereering in den cultus is geen sprake. Volgens Til. 3:11 moet de geloovige aan de overheid onderdanig zijn door Christus, den Verlosser en Koning.

Dit resultaat dat ik in m'n dissertatie in de brieven van Paulus vond, zag ik achteraf bevestigd in het reeds genoemde boekje van G. Kittel: Christus und Imperator. Hij meent dat dezelfde opvatting van de overheid ook in de Evangelien voorkomt en dat deze opvatting niet in strijd behoort te zijn met de tegengestelde opvatting van de Openbaring van Johannes. Ik laat nu deze punten rusten om de beperking, tot de brieven van Paulus, die ik me zelf oplegde, te handhaven. De overige Schriftgedachten vragen nog om een nader en diepgaand onderzoek.¹⁾

Nog twee dingen dien ik te onderzoeken. We vonden dat het aardse koninkrijk een positieve factor is in de komst van het Koninkrijk — dat door 't aardse koninkrijk het Koninkrijk Gods komt. En dat de taak van de overheid is de orde te handhaven. Ook dat het burger van het Koninkrijk zijn deze banden versterkt tusschen overheid en onderdaan. Maar uit het historisch deel herinneren we ons, dat steeds onderscheid gemaakt is tusschen Christus in dienst van God als Schepper (algemeene genade) en Christus in dienst van God als Herschepper (bijzondere genade) (Calvijn), of Christus als eeuwige Zoon en Christus als Middelaar (Voetius), een onderscheiding, die ook nog voortbestaat in de onderscheiding Koninkrijk van Gods macht en Koninkrijk van Gods genade (zie B. de Moor). De eerste vraag die ik heb te beantwoorden is deze: Kan deze onderscheiding op de Schrift terugvallen?

In de Schrift vinden we de onderscheiding van Christus als Koning (in 't Koninkrijk) en als Hoofd (in de Kerk). (Zie Kol. 1 en Ef. 1). Was de onderscheiding in Ef. 1 en Kol. 1 (Schrift) een onderscheiding van Christus als Zoon en als Middelaar (de in de geschiedenis gestelde onderscheiding)?

In Ef. 1 is sprake van Christus, dien God heeft opgewekt en verhoogd en door Wien God sterkte gewrocht heeft. Hier is dus duidelijk sprake van Christus als Middelaar en niet van Christus als eeuwigen Zoon. En van Hem nu wordt gezegd, dat God Hem, Christus den Middelaar gesteld heeft tot Koning.

Precies zóó staat het in Kol. 1. Daar heet het, dat we door Christus hebben de verlossing, dat is dus Christus als Middelaar. En in vs 18 staat, dat het des Vaders welbehagen is, dat in Hem al de volheid der godheid wonen zou. Dat is dus de Vader die in Christus herschept. En dienzelfden Christus, den Middelaar, heeft God boven alle dingen, over den kosmos als Koning gesteld.

Zoo blijkt dus voor de onderscheiding van Christus als eeuwige Zoon en als Middelaar in verband met Koninkrijk en Kerk, in de Schrift geen grond te bestaan. Zeker bestaat dat onderscheid — maar in 't Koninkrijk treedt Christus evenzeer op als Middelaar, als in de Kerk.

En wat betreft de onderscheiding macht en genade — deze vervalt in zoverre ze op de onderscheiding als eeuwigen Zoon en Middelaar teruggaat — maar ook is deze tegenstelling geen zuivere, maar een kreupele (tegenover macht staat machteloosheid in casu losbandigheid; tegenover genade staat zonde, in casu toorn). Bovendien heeft niet

1) Kittel, Christus und Imperator, p. 16, 17.